

В роботі розкриті теоретичні основи розвитку зображувальної діяльності в дошкільному віці та проведено емпіричне дослідження розвитку зображувальної діяльності дітей старшого дошкільного віку: особливості процесу малювання, специфіка тематики малюнків, рівень розвитку зображувальної діяльності

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Психологічні особливості зображувальної діяльності дошкільника

1.2. Етапи розвитку зображувальної діяльності в дошкільному віці та їх

характеристика

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

2.1. Характеристика програми емпіричного дослідження

2.2. Огляд і обґрунтування вибору методів емпіричного дослідження

2.3. Аналіз результатів дослідження

2.3.1. Особливості процесу малювання дітей

2.3.2. Специфіка тематики дитячих малюнків

2.3.3. Рівень розвитку зображувальної діяльності дітей

2.4. Рекомендації щодо проведення занять з зображувальної діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Психологічні особливості зображувальної діяльності дошкільника

Зображувальна діяльність дитини давно привертає увагу психологів.

На сьогодні виділяють такі види зображувальної діяльності дошкільників, як малювання,

Написав Таміла

Вівторок, 30 листопада 2010, 12:55 - Останнє оновлення Вівторок, 16 серпня 2011, 08:16

аплікація, ліплення, конструювання [5].

Та дослідження психологів в основному були сконцентровані на вивченні дитячого малюнку та процесу малювання взагалі. Це головним чином дослідження проблеми вікової еволюції зображувальної діяльності (Р. Кершенштейнер, І. Люку). Інші автори йшли по лінії психологічного аналізу процесу зображувальної діяльності (Е. Мейман, М.О. Рибніков). Наступна категорія робіт психологів основну увагу приділяли вимірюванню обдарованості при зображувальній діяльності дітей. Дослідники зазвичай збирали велике число дитячих малюнків і розподіляли їх за ступенем досконалості. Ряд авторів присвятили свої праці аналізу зв'язку розумового розвитку і зображувальної діяльності (Ф. Гуденаф). В результаті яких була показана висока кореляція цих здібностей: чим краще малюнок, тим вище розумова обдарованість. На підставі цього Ф. Гуденаф рекомендує використовувати малювання як тест на розумовий розвиток. На думку А.М. Шуберт, проте, може бути інше пояснення отриманих результатів дослідження: чим вище малюнок в усіх відношеннях, тим характерніший він, але не для життя розуму, а для життя емоції. О.Ф. Лазурський і інші психологи - також підкреслювали зв'язок між особистістю дитини і специфікою її зображувальної діяльності [42].

Не дивлячись на всі ці різноманітні підходи, зображувальна діяльність з погляду її психологічної значущості вивчена ще недостатньо, з цим пов'язано велике число суперечних теорій.

Наведемо основні концепції зображувальної діяльності дітей, в основі дослідження яких лежить дитячий малюнок та процес малювання.

Значне місце у вивченні даної проблеми займає інтелектуалістична теорія - теорія символізму зображувальної діяльності. На думку В. Штерна [13], малюнок дитини - зовсім не зображення конкретно сприйманого предмету. Дитина зображає те, що вона знає про об'єкт, а не безпосередньо сприйманий зразок. З точки зору В. Штерна, Д. Селлі [13] і ін. малюнок слід розглядати як символ певних понять. З часу свого виникнення і до сьогодні інтелектуалістична теорія піддається критиці. Зокрема, вже давно було відмічено, що часто хороші малюнки (ліплення, аплікації) виконуються розумово відсталими дітьми і навпаки [13].

Близька до концепції В. Штерна лейпцігська школа комплексних переживань. На думку психологів цієї школи (Г. Фолькельт), дитяче мистецтво носить характер експресіонізму - дитина зображає не те, що вона бачить, а те, що вона переживає, виражає свої відчуття, свої емоційні стани. Тому малюнок дитини суб'єктивний і часто незрозумілий сторонній людині [14].

Проте, як відзначав М.О. Рибніков [5], для розуміння дитячого малюнка дуже важливо досліджувати не тільки продукт, результат малювання, але і сам процес створення малюнка. Із його точки зору, В. Штерн і Г. Фолькельт підходили до малюнка дитини антигенетично. М.О. Рибніков відзначав, що образотворча діяльність дитини відрізняється від образотворчої діяльності дорослої людини. Діяльність дорослого художника направлена на результат, тоді як для дитини продукт образотворчої діяльності грає другорядну роль. На перший план для неї виступає сам процес створення малюнка. Тому діти малюють з великим захопленням, але як тільки завершують малюнок, часто викидають його. Маленькі діти зображають на папері мало, але при цьому багато говорять, жестикулюють. Тільки до кінця дошкільного віку дитина починає звертати увагу на малюнок як на продукт зображувальної діяльності [5].

На думку О. Запорожця [26], образотворча діяльність подібно до гри, дозволяє більш

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Написав Тамила

Вівторок, 30 листопада 2010, 12:55 - Останнє оновлення Вівторок, 16 серпня 2011, 08:16

глибоко осмислити сюжети, що цікавлять дитину. Проте ще більш важливо, на його думку, що в процесі оволодіння образотворчою діяльністю у дитини утворюється внутрішній ідеальний план, який відсутній в ранньому дитинстві. У дошкільному віці внутрішній план діяльності ще потребує матеріальних опор, малюнок - одна з таких опор [26].

Американські автори (В. Ловенфільд і В. Ломберт Брітен) вважають, що художнє виховання здійснює величезний вплив на розвиток дитини. Може статися, відзначають вони, що найбільш "примітивна", з погляду дорослого, "потворна" робота може бути більш значущою для дитини, чим чудово виконана або, на погляд дорослого, хороша робота. Дитина може знайти себе в малюванні, і при цьому буде знятий емоційний блок, гальмуючий його розвиток; у дитини може відбутися само ідентифікація. При цьому її творча робота сама по собі може не мати естетичного значення, оскільки такі зміни в її розвитку набагато важливіші, ніж кінцевий продукт – малюнок [24].

Звідси слідує необхідність уважного відношення дорослих до зображувальної діяльності дітей, їх допомога і співучасть у процесі дитячого малювання. В зв'язку з цим цінність художнього виховання не в тому, що воно створює знання або формує навички, а в тому, що воно створює, як підкреслював Л.С. Виготський, "фон життя, фон життєдіяльності... воно розширює, заглиблює і прочищає емоційне життя дитини, що вперше прокидається і настроюється на серйозний лад" [4].

У статті "Передісторія розвитку письмової мови" Л.С. Виготський розглядав дитячий малюнок як перехід від символу до знаку. Дитячі малюнки - символи предметів, оскільки вони мають схожість з тим, що зображується, слово такої схожості не має, тому воно стає знаком. Малюнок допомагає слову стати знаком. На думку Л.С. Виготського [4], з психологічної точки зору, ми повинні розглядати малюнок як своєрідну дитячу мову. "Малювання дитини за психологічною функцією є своєрідна графічна мова, графічна розповідь про

...